

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Döbrentei buvárkodása a régi magyarnyelv emlékek ügyében; a vakok pesti intézetének alapkövetője; közgyűlés a körben; Aradmegye (a szüret meghatározása, megyei levelezések, 'sa't.) Bácsmege (fenyítőörvényszéki adatok, 'sa't.) Torontáli mege (Károlyváros tanácsa a megye magyar levelét visszaküldé, a turopoljai gr. bíróvá választott, 'sa't.); Turócmege (tisztújítási eredmény; 'sa't.) Ungmege (a Világ némely hazugságainak visszautasítása, 'sa't.); Baranyában félelmes zsványesapat dulong; Fejér György jótékony-sága Keszthelyen; szörnű szerencsétlenség; erdélyi országgyűlési hírek; hírlapkiadvány; 'sa't.) Szerbia (pótlékatatok a zendüetről; 'sa't.) Ausztria (vasuti munkálatok; 'sa't.) Amerika (Ejszakamerika Angliával még sem szerződött, 'sa't.) Spanyolország (fegyveres kicsapongások a csempészek részéről'sa't.) Anglia (részletek a királyné utazásáról Skótziaiban'sa't.) Franciaország (Algírban a táborozást ismét megkezdetek; 'sa't.) Értesítő. —

Magyarország és Erdély.

Döbrentei Gábor budakerületi országos főbiztos mult juliusban jár rá meg mint a magyar akademiánál régi magyar nyelvemlék-szerkesztő az egri káptalan elnöki megbízatásánál fogva, a nádor főhg pártfogó k. levelével, 's a' melly három darab eddig ottan 1600ig találtatott, azt már meg is küldé hozzá a' nemes káptalan hiteles kiadásu másolatban, kedveskedésül a' m. akademiának. Döbrentei, egyszersmind Heves vármegyének mátrai járásában palóc-magyar beszédejtéseket jegyezgetett's felszólítá Szent-Erzsébeten Utassy István táblabíró urat, ugyanott Istványi József prépost és pélbános, valamint Bodonyban Lill János, Recsken Hamar Lázár plébános urakat, minden palóc szójárásnak, a' mit tudnak 's hallanak, hozzá, felvilágító jegyzésekkel hazafüi szives küldésére. —

A' vakok intézetének Pesten a' királyutczában épült uj háza alapkövét fens. nádor ö cs. 's kir. főhgsége mint az intézet magas pártfogója jövő october 3kán délutáni 4 órakor fogja letenni. Melly ünnepélyre ezennel mindenki tisztelettel hivatalos. —

A' Kör (irodalom 's művészet-barátok egyesülete) vasárnap october 2kán reggeli 10 órakor tartja e' kör évi utolsó közgyűlését, mellyre minden részvényes tag tisztelettel-meghivatik. Költ Pesten, september 24d. 1842. Fáy András m.k. körelnök. Lauka Gusztáv m. k. jegyző.

Aradmegyei közgyűlés. Sept. 14kén. Közgyűlésünk egy napon kezdetett 's egy napon be is végezteték. Oka már az eleve történt meghívási levelekben érintett szüret meghatározása vala, 's ezért elnöklött első alispán ur is rendkívülinek nevezé el azt. Szüretet határozandók tehát nem kis számmal se-reglettünk össze, és annak általános megkezdését october 17kére, a' mokrai hegyeken pedig daczára az illető uradalom azon ovásának, miszerint szürete idejét a' nemes megye beavatkozása nélkül tüzend ki—12re határozók el. Ennek illykint történt bevégezte után rendkívüli gyűlésünkben több rendü k. leirat olvastatott fel. Kettő melegebb vitára nyújtott alkalmat. Egyik, melly egy már végrehajtás végett az illető bírósághoz állomásról állomásra küldött pernek elveszése végett közzölteték, mi felett többen akkint vélekedtek, hogy a' szegény felpere költségei kiméltése tekintetéből ugyanazon bíróság, melly ítéletet hozott ez ügyben, adja kiismét határozatát, 's aztán eszközöltessék a' végrehajtás;—mások azonban a' végrehajtáshoz törvényszerűleg melléklendő peres okiratok hiányát lényeges hibának tartván; úgy egyenlítették ki a' kétfelé ágzott vélemény, hogy járásbeli főbíró tegyen hathatós intézkedést a' per keresésére, alispán ur pedig az illy eseteknél célszerű rendelkezéseket sükeresen teendjen. — Másik Tököly Szabbás kir. tanácsos alapítványa végett értesíti a' KK. és RRet, hogy az említett által csupán és egyedül a' szerb-illyr néposztályra tett több ezerre menő alapítvány helybenhagyatik, következőleg az aradi püspökség alapításáról 's illetőleg elkülönzéséről szóló pont kihagyásától eláll. Ezen körülmény alkalmul szolgált másod alispán úrnak azon indítvány előterjesztésére, miszerint vennék a' KK. és RR. figyelmükbe az érdekelt alapítvány feltételei között az aradi püspökség alapítását, 's illetőleg elkülönzését 's biznának meg egy egyedet, ki éber ügyelettal lenne aziránt, mi értetnék ezen föltételalatt? 's nem szolgálhatand é ezidővel ártalmas szakadásra ürügyet: a' KK. és RR. osztozva aggodalma helyességében, előterjesztő urat bizák meg e' tárgy körüli kellő tudomás megszerzése végett. — Megyénk számára szükséges kenyérsütés előbbi határozatink nyomán árveréssel levén a' pékek között kiadandó, nehézség terjeszteték elő, miszerint annak teljesítésekor nem volt elég nyilvánosság, 's így az árverőknek nagyobb számmal nem történhetett összejöhetségük miatt drágábban adaték ki, mint remélhető vala; egy kevés kellemetlen vita után elhatározaték annak másúttali terjedékenyebb kihirdetése. — Hontmege vontatók eltörlesztését tárgyzó tudósítása értesítésül vétetett mivel mi is megértve a' szelidebb kor sürgető szózatát legközelebb mult közgyűlésünkben szinte megszüntetők a' kényszerített vontatókat. — Némely nemesek aláírása alatt az aradi nemesség nevében beadott azon kérelem, miszerint Arad város kapitánya által nemesi szabadságuk ellenére több nemes befogatván, beostelenséggel illetetett középponti főbíró úrnak vizsgálatára kiadatott; a' város pedig megkerestetni rendeltetett, hogy kapitánya eziránti nyilatkozatát megküldvén, ugyanazt hivatása körére utasítsa. — Ezután meghitelesítettének határozatink valamint, a' kisgyűlési jegyzőkönyvek is botrányozásig kevesek jelenlétében. Különöseket vagyunk mi magyarok:—intézkedésink több ágazatának létrehozásán olly nemes hűvel csüggünk, hogy gyakran életre halálra küzdünk elveink létesítése felett; koronázza azonban kívánt süker fáradaiminkat, mint dolgát jól végzett ujolag beillesztjük magunkat közönyösségünkbe, 's végzetink szentesítése végett törödni nem igen szokunk. — Jövő közgyűlésünk decemb. 12dikre határozaték el.—Tóparti.

Bácsból sept. 9én. Mult hónap 22én kezdett 's két hétig folytonosan tartott fenyítő törvényszékünk érdekeseb jelenetei: előleg a' sorozati tudósítások kerülvén szönyegre, tisztviselőink buzgó szorgalmak mellett is több kárvallottink vagyón-hiány vagy hozományi előbbégségi jog miatt sem nyerhetének kárpótlást, azonban ez utóbbi akadály igazságság nehezítésére, nehogy a' szegény károsult könnyen kijátszathassék, határozattá lön, miként a' kártevő rabok hitvesei által

vitatott nőhozomány bebizonyítása tárgyában szolgabíróink szigoru vizsgálat szerint eljárva, mindenkor bírói ítéletet mondjanak annak valósága 's törvényessége fölött, szabadon állván a' vesztés félnek a' törvényszékrei fölebbvitel. A' tudósítási ülések végeztével kedves ujtási változat lepelt meg benünket, midőnt. főügyvédünk bürtöni és sorozati rabjaink statistikáját előterjeszté, 's borzanat, midőn azok számát emlité, mert ugyanis az egész tömlöczi személyzet 413 szerencsétlenből állván, — ezek élelmezési 's ruházati költségei terhesen nyomják házipénztárunkat. Jelenté tovább, miként 140 bünpör levén folyamatban, ezek közül számosabb befejezve ezidőszak alatt ítélet alá kerülendhet. Végre 162vasban álló sorozati rabjaink csinytetteit különösen így emlité meg: rabló 40, tolvaj 54, orgazda 4, káromkodó 2, vérengző 27, gyilkos 10, ezek között egy testvérgyilkos, erőszaktevő egy, baromfertőztető egy, oklevélhamisító egy, török-só-csempész 2, néplázító 11, kóborló 2, csalfáskodó egy, szökött katona 5, anyaverő egy. A' rabok majd mindnyájan ítéletet nyervén, számos pör átvizsgálatott. A' ki látta hosszú sorban e' gonosz sereget a' tömlöcz tornya alól a' megyeház kapuja alá vonulni, 's hallá lánczaikat csörögni, szive megborzadt 's lelke felingerült, hogy e' seregből számos fiatal csinytettes dologtalanul henyélt el a' nyári arany időt, bizonytalán itt nem szemléltető, ha a' fenyítő hatalom munkával képes lehetne őt naponként foglalkodtatni. — Egy magas vendég látogatá meg mult hónapban megyénket, kamrai alelnök b. Mednyánszky Alajos ö exc., ki a' torkolatjánál elzátonyosult Bácsi Ferencz csatornát hosszában megjárván, úgy hisszük ez előzvényi szemlét oda tudandja bölcsen irányzani, hogy e' tömérdek költséggel készített első magyar vizimű nem szünik meg használható lenni, 's a' hatalmas kincstár, a' valóban kincsnek nevezhető bácsi kamrai uradalmak jövedelmi emelkedése szempontjából, áldozattal is kész leend az ebbeni hajózatást megörökösíteni. Egy másik vendég cs. val. udv. tanácsnok Baumgartner ö nagysága hasonlóan megszemlélvén Bács rónait, a' dohány-termeszthetés kedvező vidékeire fordítá figyelmét, melly gazdasági ág összekapcsoltan a' kendertermesztési iparral, uj milliókat hozna adózóink közzé. Az illy fontos közügyben fáradozó kedves vendégek legyenek mindenkor üdvözlöttek. Nyári időszakából egy szomorú napot említeni lekem fájdalom kénytet. Sz. Anna napja vala ez, sok vidéken öröm-ünnep, Bácsnak nagy részén az idén gyásznap; mert ugyan is a' telecskai 's tiszai járásokban dühöngött szél-orkán nemesak hihetlen rongálásokat 's pusztítást teve házak, szállási épületek, 's tornyokban, hanem közel félmillióra becsült kárt okozott, a' keresztetekbe rakott gabnában 's valóban siralmas vala látni a' Tisza háborgó hajait áldásigérő gabnakeresztetekkel elboritva 's az izzadozva learatott dús termés ajándékait örökre eluszni. Szomorú, regényes de fájdalom! igaz események szállongnak szájrul szájra közöttünk, mellyek története bámulásra ragadja a' nem könnyen hívőket is. Évnegyedes közgyűlésünk september 26ik napján veendi kezdetét. Sebők.

Torontáli közgyűlés. Nagy-Beeskerek sept. 17én. Torontálmegyének sept. 5én tartott közgyűlése alkalmával fölvétetett. 1) A' főmélts. kancelláriától érkezett egy folyamodvány, mellyben a' megyének egy hivatalától felfüggesztett szolgabíróink iránt tett intézkedéseit igazoló felírása taglaltatik, 's mellyben a' megye olly sértő kifejezésekkel illetetik, hogy ezekért a' rendek nyomban tisztikeresetet rendeltek a' kérelmező ellen, 's a' folyamodást kíséző k. udvari rendeletre nyomosan feliratik. 2) Megyénk is tapasztalá egy horváthoni városnak magyar nemzetiség elleni ingerültségét, halljuk uraim! Károlyváros tanácsa e' megye alispáni hivatalának magyar szerkezetű levelét visszautasítá, mivel — úgy mond — az ország azon részeiben idegen, 's nem hivatalos nyelven van írva, a' Rendek e' levélnek legfelsőbb helyre terjesztésével a' törvényeknek hathatós kézen tartását, 's egyszersmind megsértetésükért elégtétel kiszolgáltatását kérték, továbbá a' jövő országgyűlésre a' sérelmek sorába feljegyeztetvén, pártolás végett az ország minden megyéjét, úgy a' szabad kerületeket felszólítja. Egek! tehát már annyira jutottunk, hogy a' magyar sz. korona alatti tartományban a' törvényes 's hivatalos nyelv idegennek mondatik? tehát a' nemzetiség elleni vétkes merények nemesak egyes tulbuzgók magányos tetteiben jelentkeznek hanem a' hatóságok termet is kezdik fertőztetni, azon hatóságokét, mellyeknek az illy büns törekvéseket csirájokban elfojtani kellene!! úgy hiszem a' nemzet majd fog eszközökrül gondoskodni, a' heveskedő tulbuzgókat csilapítandókrul, nem kényszerítés által ugyan, mert hisz ez soha sem szülte meg kívánt sikerét, hanem vannak a' nemzet kezeiben más módok. 3) Turopolya levelére a' Rendek felirtak, a' nemesi jogoknak épségben tartását, 's a' kihágások okozóinak megbüntetését kérve, egyszersmind vonzalmuk tanúsítása végett turopoljai gróf Jozipovits Antal a' megyei főispánnak táblabíróvá kinevezés végett ajánlák. 4) Fiuménak a' pest-fiumei vasút iránti felírása pártoltatott. 5) Beregnek a' független magyar egyház iránti levele az országos választmányhoz utasított. 6) A' h. tanácsnak azon intézvényére, mellyben az óhitű nép érsekválasztásáról tudósít, felirtunk, hogy megyénk honunkban a' magyaron kívül más nemzetet vagy népet el nem ismér, hanem vallásfelekezeteket igen is. 7) Nádor ö fensége a' gyorsírók iránt felel, mikép az országos naplónak ezután mimódon leendő szerkesztése magának a' diaetának rendezésével egyetemben, melly nélkül a' gyorsírók használása sem igen vezethet célhoz, az országosan egybegyűlendő Ka-

rok és Rendek intézkedésétől függ, a' rendek e' levélre ismét felírtak, 's kérték ő cs. kir. főhercegségét, hogy gyorsírók képeztetéséről már jelenleg gondoskodni méltóztassék, mivel a' naplóknak a' legelső hongyülésen azok általi vitélet a' Rendek igen is ohajtják, ebéli kérelmek támogatására a' többi megyéket is felhíván. 8) Indítvány tételre a' botoztatás eltörlése iránt, de nem fogadtatott el. 9) A' marhahús fontjának ára 10 krra esőkkentetett. 10) Jövő t. székeink f. e. nov. 24én, sorbéli közgyűlésünk pedig dec. 5én fog tartatni. Közli Rónay Móricz. —

Turóczmegyei új tisztikar. Turóczbúl sept. 2án. Mielőtt a' tegnapi tisztválasztásnak eredményéről szólnék, előre bocsátani szükségesnek tartom, hogy Ruttkay Károly ur bár számos követelőji valának is, de a' tisztválasztás békés elintézését előmozdítani, sőt mások alkalmazásának is helyt nyitni kívánván, nemcsak eddig viselt másod alispáni hivataláról nyomban a' tisztválasztási határidő kihirdetése után leköszönt, hanem az első alispáni hivatalra való kijelöltetéséről is lemondott. Az új tisztikar következő, első alispán: Lehoczky Imre, másod alispán: Justh József; főadószedők: hadi, Ujhelyi Lajos; házi: Beniczky Albert; tisztügyi védek; fő: Zathureczky Károly, al: Lehoczky János; számvevő: Nemes György; levéltárnok: Zathureczky József; utigazgató: Zorkóczy János; főszolgabírák: Lehoczky György, Ruttkay Boldizsár, Révay Károly és Justh György; alszabírák: Kossuth Lajos és Vladár Pál; esküttek: Tomcsányi Vilmos és Rakovszky Károly; alszabírói ranggal és hatósággal: Dávid Mátyás, Thomka Pál, Ruttkay Menyhért, ifj. Ruttkay Károly; ifj. Zathureczky József és Raksányi László; aladószedők: Csepessányi Pál, Lehoczky Simon, Konczek Lőrincz és Lamos János; biztosok: Ujhely László és Huszár Erneszt mindnyájan felkiáltással, kivevén a' levéltárnokot, kiszavazás útján. Kinevezettek: pertári elnöknek alispáni czímmel: Raksányi Ferencz; főjegyzőnek: Rakovszky Adolf és Zathureczky Lajos; tiszteletbeli aljegyzőnek: Csepessányi Márk; tiszteletbeli alügyésznek: Záborszky Pál. Az új kinevezett táblabírák füzérét Deák Ferencz neve is díszesíti. Junius hónapban hozott végzés daczára tisztválasztásunk a' corteskedéstől épen nem ment, sőt annyi corteskedés még talán soha sem történt megyénkben, mint jelen alkalommal, minek a' szőlőbirtokosok kivált örülhetnek, mert legalább lesz néhány üres hordó, mibe az új termést tölthetni, hogy netalán a' közelgő követválasztáskor ismét valami készen lehessen. Mi a' tisztválasztás típusát illeti, arról bátran állithatni: miszerint abból sem a' conservatismus, sem a' fontolva haladás, sem a' vágatóság nem záratott ki; sokan reményeikben és barátikban, midőn már kenyértörésre került a' dolog, nagyon csalatkoztak; voltak kik magukat egy vagy más hivatalra elválasztottaknak hívék, holott ellenkezőrül csak későbbben győződtek meg, 's volt, ki oda jutott, miről talán éltében nem is álmodott. Az aladószedők fizetése iránti intézkedés aug. 31 kerül felsőbb helyen jóvá nem hagyatott, 's ezért a' tiszteletbeli alszabírák a' hajdukat nélkülözni kénytelenek, 's helyüket semmi, bár fizetéstelen eskütt, nem pótolja.

Ungvár sept. 12. A' „Világ“ szerkesztősége — úgy látszik — hasábjai érdekességét hazugságokkal igyekszik nevelni. Álljon, itt például a' 69ik sz., mellyben az 562 lapon Ungvárról ezek olvashatók: „Fehérmegye előterjesztvén, hogy Beregmegyének megkereső levélben kifejtett elveit, mellyek szerint, a' magyar kath. egyháznak a' római függés alóli kiszabadulását ő felsége által eszközöltetni kívánta... általánosan nem helyeselték... hasonló határozata levén e' megyének, csak tudomásul vétetett.“ És ismét „De bezeg miseria cum aceto! ha szinte egész gyűlésének folyama tiszteletben tartatott is, még sem fojthatjuk el aggodalmunkat, miszerint nálunk is kitűztettek a' követségi toborzás zászlóji 's a' megyeház alsó részeiben főispánunk itt léte alatt poharazva hajnalig dicsérék az új követeket, 's a' véglakománál öröm-ihletessel viradának fel.“ 'S ezek után megyénkhez némi intés a' követválasztás ügyében. — Mennyiben az emberi hajlamok különfeleségét ismerjük, ezen csodálkozni nem tudunk, 's nem bosszankodunk, ha a' latin költőként, midőn „sunt quos curriculo pulverem olympicum collegisse juvat etc.“ a' Világ szerk. illy hazug hírek közlésében lel élvezetet. Hogy mindazáltal a' fordult Világ lidérczek fénye után valaki tévutakra ne vezetessék, fölhiba érezzük magunkat az elsőnek czáfolására jegyzőkönyvünk után felhozni: miszerint megyénk RRei a' nélkül hogy a' levél érdemébe bocsátkoztak volna, azt egyenesen az utasítás körül működő küldöttséghez utasították, a' másodikra pedig kinyilatkoztatni — hogy ámbár a' discussiók kívánt irányra vezetésehez annyira szükséges ügypártok nálunk személypártokká aljasultának baráti nem lehetünk is, azt őszintén megvallhatjuk, miként eddig nálunk illyes toborzások nem történtek ('s emberi szerénység iránti tiszteletből hajlandók vagyunk hinni hogy nem is történendek) 's új követek éljenzésére egy estélyen — 's nem reggelig tartott lakomán — véletlenül hallatott 's azért viszhangra sem talált egyes érdektelen szózatnál több nem is emeltetett; — kinyilatkoztatni, miként megyénk Rendei eddig is értelmi tulsullyal választák követeiket, 's annál fogva a' Világ körtszegletet összezavaró levelezőjének leczkzésére teljességgel nem szorultak. §. §.

Pécsről írják, miszerint a' mohácsi utat Milos nevű orgazda vezérlete alatt rémitő zsványcsapat állja el, 's szörnyű rablásokat 's gyilkolásokat visz véghez. Ez a' legközelebbi közgyűlésnek följelentetvén: a' nm. htanács megkéretni határozatott, hogy az orgazda fejére díjat tenni 's az ott állomásozó katonaságot a' megyei katonáknak segítségül rendelni méltóztassék; aztán mohácsi uton a' rablóknak rejteklő szolgálható cserje 100 ölnyre kiirtatni, 's a' községeknek meghagyatni rendeltetett, hogy pásztoraiknak olly tanyaleveleket adjanak, mik szerint azok faluk határját átlépni ne merjék, mert ezen pásztorok a' rablókkal egyetértésről gyanusok.

Keszthely. Midőn kedvetlen körülmények szállják meg az ember lelkét, fájdalmat érez az: ellenben örvend, midőn fájdalma enyhét talál 's a' keserűség terheit, mellyek vállait nyomják könnyebbé éri. Illy fájdalmat érzének szülőföldem ügyefogyott árváji, kik a' szegénység botjára jutva képtelenek valának megkeresni azon falatot, mellyel éhségüket enyhíthessék, megsze-

rezni azon kis öltönyt, mellyet testükre vessenek, 's ime az isteni gondviselés malasztjától megszállva tünt fel egy jóltevő hazafi, ki mind jeles munkáji, mind erényteljes élete miatt köztiszteletben áll, n. 's főtiszt. F e h é r Györgyünk, kit Keszthely nemzett tudományosságunknak oszlopul 's az ügyefogyott árváknak kegyes szívü gyámolul. Ő ismervé földieinek inséges sorsát, azon könnyebbíteni, szülőföldjén született tanuló ifjak szorgalmát jutalmakkal buzdítani könyörülétes szívvvel siet 's eszközöket rendel, mellyekkel mind a' két czélt egyformán ügyekszik elősegíteni. Nem említem az alapítványt, melly már mindenki előtt isméretes, röviden csak azt sorolom elő, hogy örömteljes részvétellel kezdették már izelni az alapítvány buzdító gyümölcseit pártfogotti, mi hogy annak rende szerint menjen véghez, a' kiosztást Keszthely tanácsnokira bizta, kik lelkiismeretesen pártolva ezen nagy és szent ügyet, egy n apot tüzének ki, mellyen a' város teremében több érdemes előkelő jelenlétébe n' s egész nyilvánossággal történt a' kiosztás. Engem is érdekelt ezen szent ügy, részint mivel ezen jeles hazafi tisztelője 's földije vagyok, részint, mivel árván hagyott testvérim is részeseülének ezen nagy jutalomban, 's így ennyi érdektől ösztönözötve irok. A' tanácsteremben örömkönyes szemekkel leheté látni a' sze gény 's ügyefogyott árvákat összeseregleni, kiket az érdemes tanács békeszavával köszöntve fogadott. Az érdemes városi tanácsnak igazszívü gondoskodása szerint híven ragaszkodva az alapítvány szabályihoz lelkiismeretesen járt el kötelességében, szép tanácsot, épületes intéseket adva, 's mind a' jó erkölcsben, mind a' tudományokban haladási szorgalmat ajánlva kiosztá a' jutalmat, hálacseppek gördültek a' kisdedek szeméből a' jutalom-átvételtkor, kik éljen kiáltással hosszú éveket rebegeének kegyes szívü jóltevőjöknek. Sietnek is most már szegény árváji szülőföldemnek szegénység-nyomta lelküket enyhülten érezve magokat kiképezni, 's mindenik ajkán amaz örömháng hallható: sok időig éljen nagy lelkü gyámolunk. Bár ezen szent 's magas ügy hazánkban több hű követőre találna! M. R.

(Szerencsétlenség.) „Liberce aug. 20kán. Tegnap aug. 19kén déli 12 óra tájban szomorú és szivrázó látvány tanúja valék. Épen ebédhez készülvén, hallok lakomhoz közel rettentő sikoltozást 's jajgatásokat: megrémülve sietek oda, 's ime látom viszik egy szekéren szomszédom Rajcsok Márton egyetlen fijának Jánosnak, 18 éves reményteljes legénykének, holt testét összezuzottan 's vérrel iszonyún elboritva. Földhöz sujtott szegény szülője ájultan rogytak egyetlen fíjok holttetemire — mert vele életök búskomor estvéjén édes reményöknek utolsó esillaga örökre hunyt el. Ő az országot javítása mellett dolgozván, egy bányában kavicsot ásott; azonban sok száz mázsányi föld omolván reá azt rettentőn összezuzta. Kalmár Mihály szinte libercei lakos 28 éves félholtan húzatott ki a' föld gyomrából. Egy 16 éves f. szregovai születésü deli lánykának pedig egészen összezuzott 's egy darab hústömeghez hasonló teste mindjárt hely szidén temettetett el. Illy borzasztó események nálunk nem ritkaság. 1840 évben egy fiatal gács-lehotai lakos, — egyetlen fíu — 's egy tamási lakos; 1841. évben egy záradai lakos, mindnyájan adófizetők illy alkalommal veszték éltüket. Igy kockáztatik azon úcsinálás mellett, mellyen mi kényelmpesen járunk sok szegény parasztnak élete! 'S mégis azt mondják fontolva haladó törvénytudósink: hogy Magyarországnban a' szegény parasztnak jó dolga van. Quousque tandem?? Pétenyi Józ. Lajos n. libercei ev. lelkész.“

Erdélyi országgyűlés. (Vége.) Végre felküldött törvényczikkökben nyilvánított azon törvényes kívánságokkal, hogy a' haza ótalmára szánt és a' hon közterhével fentartott hazai ezredek kormányai a' törvényhatóságokkal magyarul levelezzenek, felhagyni nem kívánván, ezt egy külön szakaszban, a' leküldött törvényczikkhez sorozni határozták. Mi a' k.k. leiratot illeti: abban a' megyék pecsétei magyar körülírásáról, és a' magyar nyelvnek az iskolákban közoktatási nyelvül leendő elfogadtatásáról az levén kifejezve: hogy elsőre nézve a' megyéknek ő felségéhez folyomódása fenhagyatik, másodikra nézve pedig az, hogy ő felsége a' körülmények megfontolásával a' szükségeseket elrendelendi; a' Rdek úgy ezen pontokra mint első alkalommal felterjesztett törvényczikköknek elfogadást nem nyert és jelen törvényczikk-javaslatokban nem ismételt pontjaira nézve szükségesnek vélték kijelenteni, hogy szeretett honi nyelvök tárgyában bár némileg is czélszerű törvényczikknek alakulását maguk részéről is ohajtva és erre kezet nyujtani kívánva, említett leg törvényesb egyéb kívánataiknak sükeresztetését ez uttal boldogabb időre halasztják. Melly nyilatkozatuk iránt szerkesztendő feliratban egyszersm. szükségesnek vélték ő felségét fíu bizodalommal megkérni a' végett, hogy megfontolván a' hazai nyelvnek hazában a' közéletben legkiterjedtebb divadtát, úgy azt, hogy a' magyar nyelv abban századon felül birt természetes és elidegeníthetlen jogainak mind egyikével, a' Rdek által felterjesztett és csak a' legnélkülözhetlenebbeket magában foglaló törvényczikket annyival inkább megerősíteni méltóztassék, minthogy az nagyobbára ollyakat foglal magában, mlyeket az 1791beli 31. törvényczikk sem kívánt megszorítani 's azokról az ő felsége által kegyelmesen leküldött törvényczikk némelly pontjainak értelmében tenni említést inkább megszorítás, mint jogadás, inkább az említett törvényczikk-től elmaradás mint annak többre terjesztése lenne. Ezen felterjesztett törvényes kívánataik nyomán, hogy a' leküldött törvényjavaslatban, mellyben többek, kik a' testvér honra nézve biztosítva vannak elmellőztettek, jogainkat megszorító részeihez ragaszkodni nem fog ő felsége, ez iránti biztos reményökre azon meggyőződés által is vezetettnek a' Rdek, hogy minden hű alattvalóira egyaránt árasztó kegyessége e' hazának a' testvér hon polgárral hűségben vetélkedő fiait sem kívánja azoknál kevesebb vigasztalással elbocsátani. A' megállított elvek szerint a' feliratot és törvényjavaslatot elkészíteni az itélőmesterekre bízott. A' száz követek a' leküldött törvényczikkkel meg nem elégedhetősöket nyilvánítván, ragaszkodtak beadott külön véleményökhöz, 's most is külön véleményt jelentvén beadhatására jogukat fenhagyák. Napi rendre tüzetek azon k. leiratok, mellyek a' rendszeres biztosságoktól, a' két magyar hon közti határok kijárásáról, a' Magyarország által követelt levelek kiadásáról és Máramosmegye némelly helységei per alatt volt határainak Radna vidékéhez visszakapcsolandásairánt érkeztek.

Hírlap-kivonat.

Az Erdélyi Híradó 66dik számában „a” polgári elem köztermünkben ezúttal megérintvén ’s mutogatván: mily szükséges legyen az, hogy a törvényhozásban minden valódi érdek képviselve legyen, elmondja mikint Erdélyben „a” valóságban képzelt érdekek közt tűnnek föl olyak is, melyeknek a” statusban józanul létezni sem kellene, csak mesterségesen idéztettek elő, ’s fájdalom! már annyira beszűvödtek a” polgári életbe, hogy sok idő ’s nehéz munka kell a” kibonyolításra. Erdélyben, mint mondják, három nemzet él, magyar, székely és szász. Az idegen azt hinné, hogy a” magyar és székely egészen különböző nemzetiséget tesznek, vagy legalább egy törzsnek annyira külön vált sarját, hogy csak tudományos könyvek mélyesége fejtegetéseiben lelhetni föl egykori rokonságát. Pedig ép úgy tévedne, mint ki a” magyart, jászt, kúnt, hajdút, palócot külön nemzetnek tartaná. ’S mégis lépjen néha közteremünkbe ’s a” vitatkozások hevéből látni fogná, mennyire igaz van Pulszkyknak, midőn állítja: „van a” nemzetiségnek más kelleke is, mint a” nyelv; ez pedig a” közös törvény, törvény előtti egyenlőség, ’s törvénykezés egysége.” Erdélyi képviselői rendszerében három nemzet külön szerű beszerkezettel, ’s négy vallás szétágazó törekvéssel hét főérdeket állít elő. Ott van a” nemesség minden kiváltságok tulajdonosa minden teher nélkül, a” polgárság némely szabadtételek birtokában minden terhek mellett. — Van egy más nagyszerű érdek, de ez nincs képviselve, a” földműves osztály, a” jobbágság. ’S ennek ügyében jutott a” polgári elemnek a” legszebb hivatás. Magyarhonban a” városok nem bírnak politikai befolyással ’s így a” törvény alkotásában fontossággal. Ott a” nemesi osztályból alakult egy középosztály, mely e” hiányt pótolja. (?) Erdélyben ez másképp van. Itt a” képviselői testület majd két harmadát a” polgári elem teszi, mely mindenki-vel egyenlőn gyakorolja törvényhozási tehetőségét. ’S csak éreznie kell azon állást, mely neki a” kiváltságos osztály ’s jogtalan nép között jutott, hogy meggyőződve legyen, mikép a” polgárság tisztább fogalomban azonpont, mellyen egykor a” szélsőségek találkoznai fognak. ’S ezt előkészíteni, ’s egymással kezdő érdekeket kibékíteni azon szent hivatás, mi a” polgári elemnek jutott. A” 67dik. sz. nemz. Társalkodójában Pálffy János szövege olvasható, miben a” botoztatás eltörlesztését korunk hatalmas igényének mondja. Voltaire azon szavai: „a” szív útése elakad, ha az ember meggondolja, hogy a” törvények öléből mennyi rémület származott” igazolják, miszerint rossz törvények a” legkárosabb befolyást gyakorolják a” nemzet erkölcsi életére, mert minden oknak meglevén saját hatása, rossz törvényeknek csak rossz hatásuk lehet. Rosszak pedig a” törvények, ha az ember erkölcsi jellemével, jogszerű hajlamával, ’s természeti érdekével ellenkeznek; rosszak, ha a” nyilvános erkölcsöket nem méltányolják, sőt azokat kigúnyolják, megvetik, vagy ép megsértik; rosszak, ha nem engedékenyek, ha igazságtalan szigor olveitől alapítvák, zsarnokiak, ’s kegyetlenek; rosszak, ha szenvedélyeket költenek föl a” helyett, hogy békés ’s nemesb érzelmeket gerjesztnének ’s táplálnának. ’S illy törvények felszámíthatlan kárt okoznak, mert ott, hol az erkölcsök jók, csak közbuzoszkodást okoznak, ’s alkalmazásuk ezer akadályra talál; ellenkező esetben pedig bevégzik az erkölcsi romlottság undok művét, mert örök igazság marad: a” gyenge ember homlokára csak rá kell sütni a” romlottság bélyegét, hogy romlottá legyen. Legyen tehát a” törvények az erkölcsökönél mindig jobbak, ’s mindenek fölött e” fenyték ne szálljon harcra a” közvéleménnyel, ne legyen kemény ’s igazságtalan. És a” történet azt sok századig, mégis csak zsarnoki törvényeket mutathatott föl, melyek önmagok követték el az emberiség megsértésének legnagyobb bűnét, elannyira, hogy a” legszebb kívánság, mit az emberiség előhaladásának érdekében kimondhatni, az: hogy a” törvényhozók, kik századonként egymás után következnek, egymást mindig több joggal mondhasák barbarusoknak! A” törvényhozás szent hivatása az erkölcsök javítása. De semmi sincs ennek oly ellenére, mint fölötté nagy keménység az eszközökben, mert fölötté szigorú fenyték nem gátolja a” bűnt, hanem elvadítja az erkölcsöket. Általános elvül tehát kimondhatni, hogy a” törvények soha sem lehetnek elég engedékenyek; ellenben az engedékeny törvényeket sem lehet soha is elég pontosan végrehajtani. ’S csak e” két föltét alatt számíthatni üdvös hatásra. De a” törvényhozásnak különösen átalakulási szakban közalapra is van szüksége, mellyen a” nemzet jövődjének állandalmát megkezdhesse, ’s ez legyen egy közszellem, egy közvélemény. A” zsidó nép uralkodó eszméje az isteni kedveltsége. Egy uralkodó eszme, a” hit képzeményi eszméje vezette a” kereszténységet anyai századon át. De ez eszme hirtelen irányt változtatott korunkban ’s hódolva a” philosophia, nemzetiség, humanitas, ’s jog eszméinek, jelenleg népszóvá vált, melly a” jogegyenlőség, törvényesség, rendes szabadság ’s hazaszeretet elveit hirdeti ’s ezekre alapítja az újabb világ sorsát ’s dicsőségét. ’S a” magyar uralkodó eszméje hazaszeretetet az alkotmányos életben. ’S az egész hiány csak az, hogy a” törvényhozások ezen uralkodó eszme alapját féltékenyül körülszancolták, a” helyett, hogy azt a” hon négy határáig terjesztve, a” haza minden tagjait ez alapra állították volna, melly a” nemzetiség. És pedig csak a” nemzetiség az isteni kijelentés azon mindenható szava, ’s csak is azon egyetlen, mellyben rejlik a” magyar jövődje, ’s jövődjének sorsa. Nemzetiség legyen tehát azon gyökér, mellyből az alkotmányos haza szeretetének uralkodó eszméje fölviruljon, hogy joggyűmölését éldehesse e” hon minden ajku ’s rendü polgára. ’S e” czéla kell törekedni minden egyesnek úgy, mint a” törvényhozásnak. De e” czél mindaddig meg nem közelíthető még távolról sem, míg a” néprül még oly sokan megvetéssel beszélnek, míg azt hiszik, hogy a” nép eszord, mellyet csak élelmezni kell, hogy kény szerint kiáltson, vagy hallgasson. Ez a” legszerencsétlenebb (mert visszahatásában előbb vagy később veszedelmes) tévedés. A” népnek csak kenyérre van szüksége” mondanak sokan. Arra mindnyájunknak van; de ne higye senki, mert ha hiszi, önkárára okuland, hogy azon filler által, mellyet a” gazdag, a” hatalmas a” népek nyújt, a” népet vezetni is fogja. E’ czéla több egy érzelem, egy eszme, mint minden kincs (?) Az ember erkölcsi lény; így akarta Isten, és ő erkölcsi lény marad, bár máskint akarják is némelyek. Az embernek, ki a” nép ölében születék, érzelme gyakran szenvedély, nem ritkán lelkesedés, vagy fanatizmus, de többnyire józan ész ’s értelem ortalma alatt áll. ’s ezen érzés mindig egy vallásos vagy erkölcsi eszmére, v. valamelly meggyőződésretámaszkodik, ’s ezt ismerni, nemesíteni, szelidíteni ’s vagy uralkodó eszmévé mivelní, vagy ha illyen már létezik a” nemzetben, azzal azonosítani kell, ’s e’ czélt leginkább népnevelés által érheti el. De a” nemzetek növelése többnyire fölcseréltetik a” gyermekek növelésével. Sokan azt tartják, hogy a” nép megléte emberekül állván nem igen alkalmas a” tanulásra. De a’ népek gyakran ifjak még ’s azok maradnak sokáig; a’ népek nem ritkán csak gyermekek az igazságban, nagy gyermekek, de mint illyek sok czélszerű benyomás, ’s komoly tanulmányokra alkalmasok. Nem akarom én ezzel az ifjuság neveletésének szükségét kétségbe vonni; de szemem előtt a’ népnevelés oly fontossággal bír, hogy ennek minden más növelést alárendelnek tartok. Mi czéla is vezetne a’ gyermeknevelés, ha azon pillanatban, midőn az megszünik, az ifju egy világba lép ki, mellynek vágyai, véleménye, törekvése merőben különbözik az övétől? A’ kérdés csak az, mikint kell a’ népet nevelni? ’s a’ felelet: engedékeny törvények által, mellyek az emberiség lelkéből kiindulva, igazságosak, jogszerűek legyenek, ’s mindenek fölött költsék föl a’ népben a’ lealacsonyító botoztatás ’s bánásmód által megfojtott emberi méltóságot ’s becsületet, melly nélkül a’ nép ’s nemzet összege szolgakéblü marad, mellyből hiányzand minden nemes indulat, mert hiányzand az önbecsülésből eredő akarat ereje. Nem válhatunk meg e’ czikktől azon ohajtásunk kifejezése nélkül: bár annak lelkes szerzője ajándékozná meg minél többször a’ közönséget legtisztább emberi érzelmeit tanúsító velős cikkeivel.

Takarék-magtár. (Vége.) A’ takarékmagtárakat tehát mint mondám országos köz intézetnek tekintve országgyűlés útján kívánom elrendeztetni. Javaslatom ez ügyet érdeklőleg im ez: Minden törvényhatóság, minden külön járásiban állittatik egy anya takarékmagtár, csak egy; mert a’ fiók-, vagy minden község külön magtára a’ kezelés-nehézségnél fogva hasznat árasztva nem állhat fen; tehát minden kerületre csak egyet számítok — és pedig eltörölve a’ raktári biztosságot (magazinalis commissariatust) — ennek kezelését összeköttem a’ t. magtári kezeléssel, mert közel rokonságuk nemcsak megengedi, hanem a’ kezelés könnyiségénél fogva követeli is. A’ takarékmagtárak épületei közköltéségen, azaz, a’ házi pénztárból, mellybe édes mindnyájan adózunk — állittatnak fel, figyelemmel levén hatósági küldöttség által, annak jó ’s biztos állapotára és tisztán tartására, hogy a’ természetvén mindenkor ’s minden időben egészségesen maradhasson meg. A’ takarékmagtárak tiszta, biztos kezelése megkívánja, hogy az jóerkölcsű ’s biztosított állású férfiakra bizassék. Minden magtár mellett legalább három egyedet alkalmazni szükségesnek vélek, egy fő felügyelőt, egy ellenőrt ’s egy szolgát. Mind a’ hármat aránylag elegendő tisztes járadékkal fizetni a’ kísérletek kikerülhetése végett. Azonban ha erőtetett hiány tűnnék fel a’ termékekben, hivataltölmegfosztás mellett a’ törvényhatóság útján lekötött tulajdonbul kellene pótolni a’ hiányt és pedig a’ felügyelő az ellenőrrel egyik a’ másikért fedezendi azt. Minthogy a’ takarékmagtáraknak szerintem nemcsak szükségfödözés lenne rendeltetésük, hanem a’ termékek árának minden időbeni lehető legnagyobb egyformasága; — mert a’ statusgazdálkodás természetli ága legnagyobb hajótörést az általszenvedinálunk, hogy a’ belfogyasztásra megkívánható mennyiség fölöslegét csak akkor bocsáthatjuk külkereskedésre, midőn az év kedvezése bő aratást nyújt ’s akkor szinte vesztegetéssel válnak meg tőle, — a’ könnyelműség azonban nem egyedül a’ természetlőre háramolhatik, — osztozik benne a’ törvényhozás, melly kereskedési viszonyinkat, oly kevéssé ’s azt is olly hiányosan rendezte el. Innen van az, hogy a’ termékek ára aránytalan ’s annyira van az időhöz mérve, hogy majd roppant drága, majd épen semmi áru. És ez állapotnak a’ takarékmagtárak rendes kezeltetése által meg kell szűnnie. — Azért is szükséges olly törvény, melly a’ raktári (magazinalis) mostani tartozások mostani kezelését megszüntetve, a’ takarékmagtári tartozások födözését, talán akként rendezze el, hogy a’ természetvének 1/10 vagy 1/10 része mindnyájunk által szemül szállittatnék a’ kerület vagy járás magtárába. A’ kivetésben nehézség nem létezik, valamint a’ beszédésben sem, mert a’ mint a’ községek előjáróji a’ portio-beszédéssel fáradoznak most, úgy fáradozhatnak akkor egy újabb modorban. A’ takarékmagtárból egyedül pénzért, vagy megvebelinek ügy fejében lehetne adni természetvén ’s azt is csak annyit, a’ mennyit a’ járás tisztviselőjének vizsgálat után, az évi tartozás felett, megerötetés nélkül visszapótolhat; nagyobb mennyiséget pedig egyesnek még pénzért is tilos adni, mert akkor elvesztené azon hatását, melly czélul tüzetett. — Azonban fordulhat elő olly eset, hogy a’ belföldieknek fogyasztásra elegendő vagy talán fölösleges takarmányuk levén, külföldi vevő akadna, — ekkor megyei határozat során, lehetne nagy mennyiségben eladni minden esetre magosabb áron a’ belföldieknek; — de azt is úgy, hogy a’ kiadott mennyiséget helyreépítve, a’ nyereség a’ megye pénztárába folyjon, hova mindnyájan adózunk ’s honnan fedeznök a’ takarékmagtári kiavántató kiadásokat is. Ez által könnyíthetnénk az adózás terhén ’s a’ többi magtár is megközelítené czélját. — Marcziházán — Thurzó Miklós.

Csongrád, Csanád, Temes, Torna, Ugocsa, Szabolcs, Gömör és Szerém megyék érdekes közgyűlései közleményeink halmaza miatt későbbre maradnak. — A’ szerk.

Szervia.

Nemcsak proclamatiójában, de külön iratban is visszatérésre szólítá fel Vuicsics Peresics Mihály hget azon egyenes nyilatkozattal, miszerint ha a’ hg még 48 óráig idegen földön marad, minden jogától elfog esni. Másnap a’ hg ellenmondást intézett a’ lázadókról erőszakos lépései ellen, hivatkozván a’ portának 1832 feb. 7én kelt határozatára, melly által Obrenovics Milos Szervia örökös fejedelmévé emeltetett. Ezen ellenmondást megküldé egyszersmind a’ 4 hatalom consulainak, mire ok úgy nyilatkoztak, hogy ok csak Mihály hg kormányát ismerhetik meg törvényesnek ’s a’ zavargókat csak lázadóknak tekinthetik. Ezen nyilatkozat közöltetett a’ török basákkal is, hanem ezek könnyedén sajnálatukat fejezvé ki az események fölött, megüzenték, mikép ok a’ hget több ízben szólították fel a’ nemzetellenies ’s a’ néptől gyűlölt miniszterek elmozdítására, különben nem sokat gondoltak a’ consulok nyilatkozatával, mivel nekik egyedül a’ porta utasítása szolgálhat zsinórmértékül. Kiamil nyomban tettel bizonyítá bátorságát, midőn Vuicsics, Petronievics és Simicsot, a’ 3 ideiglenes kormányzót, rivalgó diadallal fogadá a’ fellegyárba. Ott ül a’ három hazafi, azon albanézi szüronyok ortalma alatt, mik azelőtt gyűlölet és rettegés tárgya valának minden jó szerbnek. Ezen triumviratus, Mihály hget méltóságátul megfosztottanak nyilatkozatván, uj fejdelem választásához fog, mert ezt mindkét basa kívánja, kik a’ választandó személyt már kijelölék is. Láttá azonban a’ három főnök, hogy a’ választás szokás szentesítette formáit baj nélkül nem mellőzhetni, azért a’ basák beleegyeztével összehívák a’ 17 kerület követeit, az ország nagyait ’s főpapjait, és néhány nap alatt meg lön választva a’ már eleve kijelölt 48 éves unokája Cserni Györgynek, mert a’ nép egyhangulag kiáltá: „Karagyorgyevics Petrovics Eleket akarjuk fejedelmünknek.” Fél óra mulva az uj hg megjelent a’ nép közt ’s lováról leszálván, a’ metropolitának, ki őt beszédrel fogadá, kezét megcsókolta ’s fölemeltetését a’ népnek megköszönte, erre a’ néptől fölemeltetett ’s eljenrivalgásokkal üdvözöltetett. Egy levélben leirván a’ történeteket, a’ szultánt arra kérték, hogy a’ választást erősítse meg. A’ seregtől is megerősítettvén méltóságában a’ hg, miután a’ köszöntéseket elfogadta, ályudurrogás közt Belgrádba tért ’s uralkodni kezdett. Az adót ’s erdei maktól fizetni szokott bért leszállítá ’s némelly altisztek fizetését csökkenté. Mihály hggel Zimonyba szökött tisztviselők közül sokan engedelmet kaptak hazájokba visszatérésre. Ezen választást, melly a’ lázadók ezrei ’s török ályguk erő-

szaka közt történt, helyben fogják é a' nagy hatalmak hagyni? Bizony magának a' portának is ezen szerződésellenes viseletéből csak sötét következményeket jósolhatni, mert ezen esemény a' stambuli kormányzóktól nem gyaníthatólag ingathatja meg nemcsak a' Duna tartományait, hanem az egész birodalmat is.

Ausztria.

(Vasuti munkálatok.) Bécs, sept. 5kén. Alig köttetett meg a' dél's éjszaki felé nyuló statusvasutak meghatározott munkálataira nézve vállalkozókkal a' szerződés, azonnal mindkét irányban tetteg munkához fogtak. Klein testvérek 3 ezer munkással dolgoztatnak Olmütz körül 's a' munkások folyvást szaporodnak, úgy hogy számuk késő őszig 10 ezerre rugand. Trieszt felé a' vállalkozó Tallachini hasonló erővel fogott az építéshez, 's jövő tavaszig 30 ezer ember dolgozand mind a' két vonalon. — A' porosz király fényes szemléletet tartván katonaságán, azt a' hollandi 'z württembergi királyok, nassau hg, — 's ausztriai főhg János jelenlétével dicsőíték, mely alkalommal a' porosz király János főhget a' 16d. számú gyalog ezreddel kegyeskedék megajándékozni, ki is azonnal ausztriai egyenruhában jelent meg ezrede elején.

Amerika.

(Éjszakamerika Angliával még sem szerződött. Délamerika.) Aug. 20áig terjedő new-yorki hírek szerint az angliávali szerződés még mindig a' törvényhozás előtt volt, és csak annyi bizonyos, hogy ellene támadt elzék igen csekély vala. Hanem annál nagyobb ingerültséget okozott az elnöknek vámjegyzék elleni vetője. Pénz fölőslégig elég, 's az aratás minden nembn igen bőséges volt, csak a' kereskedésben csend uralkodik. A' new-yorki Herald lapjai telvék Webster és lord Ashburton dicséretével's magát ezek vezérlete alatt létesülendő szerződés iránt legjobb sikerrel kecsegteti, mert ezek, ugymond többet cselekvének, mint sergek, 's parancsnokok 2 háboruban vihattak volna ki. Mire a' lordot New-Yorkban fényesen vendéglék meg. A' j. d. Débats föleleveníti Mexikónak monarchiává alakulása iránti régi gondolatot 's nem nyíltan ugyan, de érthetőleg valamely bourboni hg részére okoskodik. Egy mexikói száműzöttül pedig különös röpirat jelent meg, mely Santa Ana dictatorsága 's a' parlamenties anarchia ellen harczolva, Mexikónak egyedül mérsékelt monarchiát ajánl. — A' buenos-ayresi hírek jul. 1jéig terjednek, mik szerint Banda-Oriental keleti partján egy hajó 270 baski kiköltözövel törést szenvedvén, 200 ember a' kapitánnyal együtt a' habok martalékkává lön. Chili Buenos-ayres ellen háborút üzent, minek okáról még misem hallik. —

Spanyolország.

(Fegyveres kicsapongások a' csempészek résziről. Elegy.) A' benicarloi lázongásnak semmi politikai szine nem volt, mikép a' kormánylapok hirdetik, 's azért mégis olly komoly rendszabályokat foganatosított ellene Espartero, hogy méltán ellenkezőt lehet hinni. — Az alicantei sóbányákat nem rég másfél ezer fegyveres csempész támadá meg, 's nagymennyiségű söt orzott el. Sept. 4kén 400 csempész megakará a' kicsapongást újítani, de a' csempőrség rövid csata után visszaveré őket. — Alicante tartományból ez év első 8 hónapjában 8 ezer ember vándorlott Algirba. — Leonban az őrségi tisztikar 1443 realt adakozott össze a' szegény apácák számára, 's a' városi hatóság két bikaviadalt szándékozik ugyanazon istenfélő célra tartatni. Átaljában mondhatni, hogy a' bikaviadatok jelenleg igen nagy divatban vannak Spanyolország minden tartományában. Vitoriában sept. 6kán hat nember lépett föl a' bikák ellen a' nép legalsóbb osz-

lályából. A' nézők pisszegéssel fogadák őket, de csakhamar megbarátkoztak velük, miután csakugyan rendkívüli bátorságot és ügyességet mutattak. — A' madridi hatósági elnök sept. 6kán éjjel ismét mintegy 30 mindkét nemű csavargót fogatott össze. — Zurbano nagy változatossággal gyakorolja kegyetlenségét; legközelebb egy fiatal csempésznőnek fejét borotváltatá meg, 's azután szabadon bocsátotta őt. —

Anglia.

(Részletek a' királyné utazásáról Skótzsiában. Elegy.) London, sept. 14k. „Az itteni lapok óriási hasábjai telvék Viktoria királyné utazása előadásával, 's a' legcsekélyebb részleteket sem mellőzik el, 's még azon pompás nyoszolya legkörülményesb ismertetését is adják, melyet Breadalbane marq. a' királyné számára készítettett. A' nemzeti tánczokat nagy gyönyörrel szemlélte a' királyné 's még inkább örvendett a' gyönyörű hegyi daloknak, melyek Scott regényiből is nagyobb részint ismeretesek. Ez alatt Albert hg nem kis mértékben nyéré meg a' skótok szeretetét, mert ingoványban 's hegyen völgyön és lapályon egyaránt hatalmas vadásznak tünteté ki magát, minél nagyobb örömet a' hegyi skótoknak alig szerezhethetett volna. Egy hajtó vadászatot, maga a' hg számos szarvast 's egyéb apróvadat ejtett el, miket nagy pompával vittek a' kastélyba, a' királyné lábaihoz, Drummondvárba. Sept. 13dikán Edinburgba szándékozott visszatérni a' királyné; utközben meg fogja látogatni a' linlithgowi kastélyt, mellyben a' szerencsétlen Stuart Mária született, és Stirlinget, hol több skót király lakott, és a' skót parlament üléseit tartá. Ennek közelében egyszersmind megfogja tekinteni a' torwoodi sziklabarlangot és a' bannokburni csataterét. — Fridrik ausztriai fhg Dowerbe érkezett, hol már Wellington hg is meglátogató őt. Eszterházy hg tengeri fürdőt használ most Dowerben. Fridrik fhg csak a' királyné visszaérkezte után szándékozik Londonba kocsizni. — 1841ben az egyesült királyságban 735 millió font sterlingnyi értékű vagyon volt tüz elien biztosítva. — Izabella spanyol királyné 4 gyönyörű lovat küldé ajándéku Viktória királynénak. — Vashingtoni hírek szerint Ashburton szerződését az ottani tanács csakugyan helybenhagyta, 's vége valahára azon határvillongási kérdésnek, mely könnyen háborút gerjeszthetett volna Anglia és az egyesült szabad tartományok között. „Caroline“ gőzösért semmi kárpotlást nem tartozik fizetni Anglia. — Az angol foglyok igen szomorú helyzetben szenvednek Afghanistanban. Egy szobában 15en laknak, asztal és szék nélkül. Mein hadnagy tagjai annyira elfogytak, hogy több hétig lábaira sem állhatott. Sale táborfő 30 ezer rupiát ajánlott már hitveseért váltságul, de az afghanok, e' fényes ajánlatot sem fogadák el. Azon egy szerencsésük van még a' hölgyeknek, hogy bizonyos nemével a' lovagiasságnak viseltetnek irántok az afghanok, 's e' szerint legalább erényök nincs veszélyeztetve. — 7kén nagy vihar dühöngött, mely az egész partvidéken szörnyű pusztításokat vitt véghez. —

Franciaország.

(Algirban a' táborozást ismét megkezdették. Elegy.) Paris, sept. 17kén: „Changarnier táborfő egy még meg nem hódolt törzs ellen az őszi táborozást már megkezdé; eddig az igen mostoha időjárat minden nagyobb katonai mozgalmat gátlott, mert az eső és zápor járhatlanná tévé az utakat, azután pedig rekkenő hőség uralkodott. — Joinville hg rövid idő mulva tengerre szálland fregátjával és egy egész évet töltend utazásban. — Decker porosz táborfő Algirba vitorlázott, hol mint műkedvelő az őszi táborozásban részesülni kíván. — Paris bástyáin folyvást nagy szorgalommal dolgoznak. —

É R T E S I T Ő.

Lapjainknak f. évi october 1jétől december végeig járandó évnegyedére 2 fr. 24 p. krral előfizethetni akár szorgalom- és gyorskocsi 's egyéb alkalom által szerkesztő hivatalunkban, akár a' kir. postahivatalok utján. **A' JELENKOR ÉS TÁRSALKODÓ** szerkesztősége.

Gőzhajójárási Bécs, Pest es Orsova közt Octoberben:
Pestről Bécsbe indul regg 7 ór.) mindennap
Pestre Bécsből érkezik este)
Pestről Zimonyba 's Orsovára indul october 2, 6, 10, 14, 20, 24 's 28kán.
Pestre Zimouybul 's Orsováru érkezik october 4, 8, 11, 15, 19, 23 's 29én.

2) **A' pozsony - nagyszombati**
 első magyar vállalat t. cz. részvényesei a' f. 1842. évi october 23kán tartandó nyolczadik közgyűlésre, melly reggeli 10 órakor veendi kezdetét, legitt egész tisztelettel meghivatnak.
 Pozsonyban sept. 6. 1842. az igazgatóság által.
Fischer János igazgató.
Habermayer Ferenc helyettes titoknok.
Weisz László igazgató.

Geibel Károly könyvárusnál Pesten (hajóutczában) kapható:
TÖRVÉNYSZÉKI ORVOSTAN.
 (Medicina forensis.)
 ORVOSOK, SEBORVOSOK, BIRÁK 'S TÖRVÉNYTUDÓSOK SZÁMÁRA.
 Irta **Eltér József.**
 Nagy Sr, Pesten, 1842. Velin. füzve 2 frt. p. p.

Meghívás erdőtisztsegre.
 2) Szabad kir. Pozsony városa tanácsától közhírré tétetik: hogy az ezen szabad kir. városnál megürült erdősi és erdőhivatal-segédi tisztségeknek betöltésére e' folyó 1842dik évi octob. 7-ik napja határidőül szabott meg. Az erdősz rendes fizetése évenként 300 ft. p. mellék-fizetése 3 deponitionalis ölnyaláb-bükkfa, két hold rét használásával és valóságos szállással. — Az erdőhivatali segéd rendes fizetése 200 fr. p.p. évenként három deponitorialis ölnyaláb-bükkfa mellékuzetésével. Az ezen hivataloknak elnyerése végett e' városi tanácshoz a' fenemlített határnapig beadandó folyamodványok az illető tudományokról és jó erkölcsiségéről, nemkülönbn a' magyar, német és tót nyelvek ismeretéről való bizonyosság-levelekkel ellátandók. Kelt fennevezett szabad kir. Pozsony városa tanácsából 1842 évi aug. 30kán. 3)
 Ser-ház, pályinka-főzési-jog és vizimalom **bérbe-adása.**
 3) A' nm. m. kir. udvari kincstár rendeletéből ezennel közhírré tétetik, hogy f. évi oct. 4kén Ungvár kamarai mvárosban tartandó nyilvános árverés utján az ottani serház és pályinka-főzési jog, nemkülönbn az ottani vizimalom, akár összesen, akár a' körülményekhez képest egyenkint, hat egymásután következő és f. évi novemb. 1ső napjától számítandó évekre a' legtöbbet ígérőnek bérbe adatnak. Bérleti szándékozők, a' bánatpénzzel's biztosítással ellátva, a' fönkitett napra ezennel hivatalosak. 3)
 1) Az örök alapítványi javakhoz tartozó czeglédi uradalomban f. é. oct. 3án a' tisztartói irószobában tartandó nyilvános árverésen a' czeglédi nagy vendéglő, három új fogadó, bor és sermérés, palinkamérés kazánpénz-szedésel három egymásután következő évekre részenként ki fognak adatni; bérleti szándékozők a' fenkitett határnapra és helyre ezennel meghivatnak. 3)
 1) Tek. Pázmány Dénes ur részéről közhírré tétetik, hogy 16 darab ménesbeli lovai f. e. oct. 20kán Fejérvármegyében Baracsán tartandó árverés utján elfognak adatni, mellyek között 6 darab anyakancza, két telivér méntől származott szopós csikóval, 3 darab félvér kitanult hátszló, — kocsislovak, 's két éves csikók is vannak. Venni szándékozők a' fönirt napon délelőtt 9 órára ezennel meghivatnak. Kelt Pesten septemb. 26. 1842. 3)